

Prisimenant docentą Julijų Mituzą

(1911 04 27 –1999 09 15)

Julius MITUZAS – inžinierius technologas, chemijos mokslų daktaras, docentas. Gimė 1911 metų balandžio 27 dieną Žagarėje, Joniškio valsčiuje, Šiaulių apskrityje. 1931 m. baigė Plungės gimnaziją, 1933 m. – Karo mokyklą Kaune. 1933–1939 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje, jam buvo suteiktas kapitono karinis laipsnis. 1944 m. baigė Kauno universiteto (nuo 1950 m. Politechnikos instituto) Technologijos fakulteto Cheminės technologijos skyrių, apgynė diplominį darbą „Cemento hidratacinė šiluma“ bei diplominį projektą „Cemento fabriko pneumatiniai įrengimai“ ir įgijo inžinieriaus technologo kvalifikaciją. Tais pat metais Kauno universiteto Neorganinės technologijos katedroje pradėjo dirbti pedagoginį darbą ir trumpai dėstė silikatų fizikinę chemiją bei silikatų pramonės žaliavas, vėliau pagrindinis jo dėstomas dalykas (iki 1963 m.) Silikatų technologijos katedroje (taip 1945 m. pervadinta Neorganinės technologijos katedra) buvo rišamųjų medžiagų technologija: skaitė paskaitas, vadovavo laboratoriniams darbams, praktikoms, kursiniams ir diplominiams projektams. 1948–1950 m. Procesų ir aparatų katedros vedėjas, 1950 m. jam suteiktas docento pedagoginis vardas.

Svarbiausių J. Mituzo mokslinių darbų, kuriuos pradėjo studijų metais, krypčių – statybinių rišamųjų medžiagų (daugiausia portlandcemenčio)

technologija ir tyrimai, rišamųjų medžiagų naujų rūšių kūrimas ir gamyba iš vietinių žaliavų, betono tyrimai, gamybos atliekų arba technogeninių žaliavų (fosfogipso, silikagelio) panaudojimas – pasirinkimui didelę įtaką turėjo profesoriai Pranas Jodelė ir Adolfas Damušis-Domaševičius – mokslininkas, pirmasis tarpukario Lietuvoje Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakulteto mokslinėje taryboje 1940 m. kovo 4 d. apgynęs disertaciją „Geležies ir aliuminio deginių santykio įtaka į cemento susitraukimą“ (mokslinis vadovas P. Jodelė). Tikriausiai įtakos turėjo ir tai, kad nuo Žagarės iki Karpėnų klinties karjero, kurio klinties panaudojimą lietuviško portlandcemenčio gamybai ketvirtajame XX a. dešimtmetyje plačiai nagrinėjo P. Jodelė ir A. Damušis-Domaševičius, buvo vos kelios dešimtys kilometrų. Savo prisiminimuose prof. A. Damušis-Domaševičius mini, kad vasarą į karjerų tyrimus buvo įtraukiami ir studentai. Ir pats doc. J. Mituzas tai ne kartą patvirtino.

J. Mituzas nuo pirmųjų dienų katedroje įsitraukė į mokslinį darbą, buvo puikus analitikas – eksperimentatorius. Laboratorijoje praleisdavo visą nuo pedagoginio darbo likusį laiką, dirbo ir laisvalaikiu. Jis ir V. Sližys pirmieji iš techniškujų fakultetų dėstytojų parengė ir 1948 m. apgynė kandidato (po 1990 m. – daktaro) disertacijas. J. Mituzo darbas buvo pripažintas geriausiu tuo metu techniškuosiuose fakultetuose atliktu moksliniu darbu. Doc. J. Mituzas kartu su buvusiais jo aspirantais M. Martynaičiu ir B. Vektariu 1960 m. tapo Lietuvos valstybinės premijos laureatais. Kadangi po antrojo pasaulinio karo Lietuvos mokslų akademijos institutuose trūko kvalifikuotų specialistų, daugelis Neorganinės technologijos (nuo 1945 m. Silikatų technologijos) katedros dėstytojų ėjo antraeiles pareigas LMA Chemijos ir cheminės technologijos institute. J. Mituzas LMA dirbo 1946–1949 m.

1962 m. sovietų valdžia suorganizavo akciją prieš tarpukario Lietuvos karininkus, todėl J. Mituzas 1963 m. buvo priverstas nutraukti pedagoginį darbą ir palikti katedrą, kurioje mokslinį ir pedagoginį darbą dirbo 20 metų. Iki 1967 m. vyresnysis mokslinis bendradarbis Statybos ir architektūros institute, o 1967–1994 m. „Termoizoliacijos“ instituto sektoriaus vedėjas.

Paskelbė per 120 mokslinių straipsnių apie naujų hidraulinių rišamųjų medžiagų gamybą iš vietinių žaliavų. Sukūrė septynis originalius cheminius medžiagų analizės metodus ir prietaisus (pripažinti išradimais), kurie naudojami rišamųjų medžiagų (ypač portlandcemenčio) tyrimams. Jo disertacijos duomenys buvo panaudoti projektuojant cemento gamyklą Naujojoje Akmenėje (AB „Akmenės cementas“).

Jauniems katedros dėstytojams doc. J. Mituzas buvo mokslininko eksperimentatoriaus etalonas. Jis nuolat pabrėždavo, kad portlandcementis yra neišsemiamą mokslinio pažinimo sritis.

Meilę rišamųjų medžiagų technologijai docentas perdavė savo vaikams Algimantui ir Liucijai, kurie tapo rišamųjų medžiagų technologijos inžinieriais technologais, apgynė

daktaro disertacijas ir sėkmingai dirba mokslinį darbą. Sūnus Algimantas Mituzas yra profesorius, habilituotas daktaras (1999 m.). Algimanto vaikai, doc. J. Mituzo anūkai, savo gyvenimą ir darbą taip pat susiejo su lietuvišku portlandcemenčiu jo gamyba ir tyrimais. Kol kas tai vienintelė mokslininkų cementininkų dinastija Lietuvoje.

Doc. dr. Julius Mituzas mirė 1999 m. rugsėjo 15 dieną Vilniuje. Palaidotas Žagarės kapinėse (šeimos kape).

Doc. Benonas Jonas Leskauskas
Kauno technologijos universiteto
Silikatų technologijos katedra

